

NĚKOLIK VZPOMÍNEK NA ZALOŽENÍ SAMOSTATNÉ VYSOKÉ ŠKOLY CHEMICKÉ V PRAZE

V r. 1952 jsem právě dokončil studia na VŠCHT a stal jsem se asistentem na Ústavu organické technologie. V r. 1948 jsem byl přijat na VŠCHT, která byla tehdy jednou z fakult ČVUT a stejně tak tomu bylo v r. 1952, když jsem školu dokončil.

Vysoká škola chemická byla v r. 1952 založena na základě usnesení ÚV KSČ a měla do značné míry kopírovat tehdejší Mendělejevův chemicko-technologický institut v Moskvě. Byla ustavena komise pro založení VŠCH, která se však nezabývala budoucí strukturou školy a zaměřením výuky. Komise připravovala slavnostní založení vysoké školy. Jsem pravděpodobně již posledním žijícím členem této komise, do které jsem se dostal jako funkcionář tehdejšího Svazu mládeže.

Je to už velmi dávno a tak si toho moc nepamatuji. Předsedou komise byl tuším prof. Ondřej. Většinu činností spojených s přípravou samostatné školy však s velikou vervou vykonával designovaný rektor VŠCH prof. Kašpar. Pamatuji, jak se osobně staral o výrobu insignií školy a fakult, o výrobu talárů apod. A naše škola byla insigniemi a taláry skutečně dobře vybavena a pamatuji, že jsme taláry později půjčovali i pardubické VŠCHT.

Z jednání komise mi zůstalo v paměti nepodstatné dohadování o tloušťce pozlacení insignií a tuším, že výsledkem byla vrstva zlata 0,1 mm. Pokud jsem slyšel, zlato se brzy ošoupalo. Prof. Kašpar na nás mladších požadoval, abychom pro slavnostní zahájení přenesli státní znak z Vladislavského sálu do Rudolfinu. To nám pochopitelně nebylo povoleno a tak byla zhotovena kopie. Na slavnostním zahájení byla i Česká pošta se speciálním razítkem k založení VŠCH. Prof. Kašpar dovedl kohokoliv přesvědčit téměř o čemkoliv a ne nadarmo se mu říkalo Jan Zlatoušlý.

Po 60 letech jsou vzpomínky již mlhavé a z uvedených příkladů je zřejmé, že si pamatuji jen nepodstatné věci. Ostatně ty podstatné šly mimo mne.

Již při zakládání samostatné školy se diskutovalo o tom, zda je vytržení z lůna ČVUT správné. A tato otázka se čas od času opakovaně přetřásá. Naše vysoká škola byla strukturována spíše podle německých univerzit, které neznaly samostatné vysokoškolské vzdělávání v chemii. Podobná samostatná vysoká škola technické chemie byla podle sovětského vzoru založena i v NDR jako Technische Hochschule für Chemie, Merseburg. Brzy po sjednocení Německa byla tato samostatná škola zrušena a přičleněna k Univerzitě Halle. Většina středně velkých německých měst měla vždy jen jednu školu, buď univerzitu, nebo

technickou univerzitu. Výhodou takové struktury je, že i „pomocné“ předměty jako matematika a fyzika jsou vyučovány v kontaktu s tvůrčí prací v oboru, což má být pro univerzitu charakteristické. Pamatuji, když jsme na exkurzi do tehdejší SRN v r. 1964 se studenty navštívili Technickou univerzitu v Karlsruhe, tak tam Ústav fyziky představoval asi 10 patrovou budovu a měl i vlastní pokusný jaderný reaktor. A na tomto Ústavu fyziky se hluboce bávalo. Izolované katedry těžko mohou být vybavené pro výzkumnou práci.

Jaká je však situace na ČVUT. Pokud vím, tak každá fakulta ČVUT má své katedry fyziky a matematiky. V diskutovaném směru by tedy znovačlenění VŠCHT do struktury ČVUT nic nepřineslo.

Na integrované technické škole je možné si představit např. velký Ústav řízení procesů nebo užší kontakt s chemickým strojírenstvím.

A máme tedy vůbec co oslavovat a přineslo založení samostatné školy něco pozitivního? Domnívám se, že na nové škole byl zdůrazněn její technický charakter a byl posílen vliv chemického inženýrství a technické fyzikální chemie v technologických oborech. Sovětský vzor měl ovšem i stinné stránky, jako byla příliš úzká specializace, např. založení silně specializovaných oborů. Např. při naší katedře organické technologie vznikl obor Syntetického kaučuku. Naštěstí jsme nepřejali „strojnický“ přístup k chemické technologii. Je známo, že většina diplomových prací na technologických katedrách sovětských škol představovaly návrhy a výkresy aparátů, u nás se naštěstí udržel výzkumný charakter diplomových prací.

V souvislosti s tzv. technologizací naší školy přišla na školu řada odborníků z praxe. Takoví lidé jako byl prof. Regner, prof. Steidl, prof. Ettl a další byli pro vývoj školy přínosem. Většinou šlo o odborníky, kteří byli ze svých původních postů v průmyslu vyhozeni, protože nebyli členy strany.

I když tedy původní název nové školy neobsahoval slůvko "technologická", to se do názvu dostalo až později, posílil se technologický charakter celé školy na úkor převažujícího analytického přístupu i při řešení technologických otázek.

Josef Pašek